

Scenă din prologul spectacolului

Teatrul „Ion Creangă”

POVEȘTILE DE AUR

de Al. Popovici

Racheta cosmică mai lasă loc covorului fermecat? Formulată exclusivist și simplificator, întrebarea revine mereu, traducând o aprehensiune comună în fața unei tehnici impetuoase care s-ar afla într-un conflict ireconciliabil cu fondul clasic de imagini al vârstei noastre dintii. În realitate, tehnica și basmul coexistă și vor coexista. Sociologii culturii se referă adesea la revigorarea fantaziei creatoare de motive tradiționale prin infuzii de elemente „science-fiction”, o discretă dublare a incantatorului „a fost odată” de către un insolit „va fi odată...”. Totuși teama că basmul aparține unei epoci revoluate persistă. E nevoie și de aportul scriitorilor în sprijinul ideii că, dacă azi copiii se integrează într-adevăr cu rapiditate în societatea aflată în plină revoluție tehnico-științifică, precocitatea lor în această direcție nu saturează totuși, nici vorbă să anihileze, nevoia de fabulos, de feerie și tipare ingenue. Cu condiția, însă, ca virtualii „responsabili cu jocul” să nu se lase depășiți de sarcini, furații de somn cronice ori atinși de reumatism tocmai la articulațiile neastimpărului.

Cu ultima sa piesă prezentată pe scena Teatrului „Ion Creangă”, Alecu Popovici re-

Data premierei : 29 martie 1975.

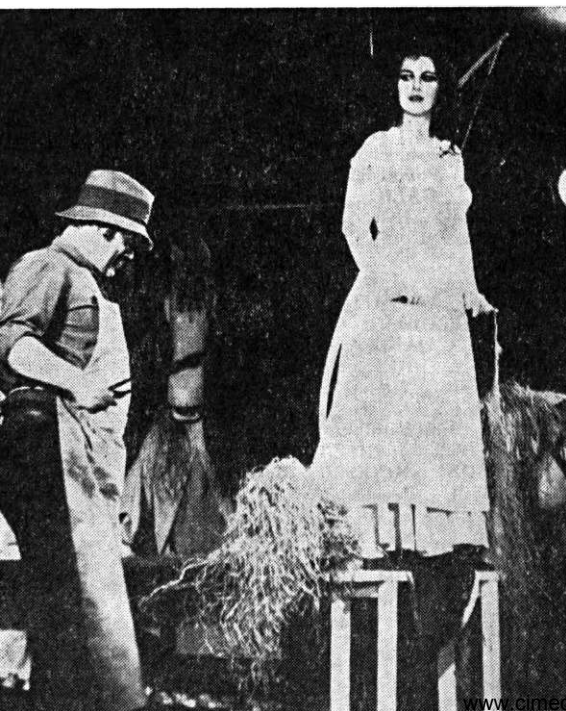
Regia : ION COJAR. Scenografia : ELENA SIMIRAD MUNTEANU. Coregrafia : VICTOR VLASE. Muzica : NANCY BRANDES.

Distribuția : MUGUR ARVUNESCU (Făt-Frumos) ; PAULA SORESCU (Mătușa-Drăcușor) ; NICOLAE SPUDERCA (Morarul) ; DANIELA ANENCOV (Ileana) ; ROMEO STAVAR (Cavalerul Negru) ; MIHAI CONSTANTINESCU (Pomul-Bătrînul) ; ALEXANDRINA HALIC (Steluța-Drăcușor) ; BORIS PETROFF (Vasilache) ; GH. VRINCEANU (Nicoară) ; RĂZVAN ȘTEFĂNESCU (Cercel) ; CONST. FUGAȘIN (Stere) ; GH. ANGHELUȚA (Ba Da) ; DUMITRU ANGHEL (Ba Nu) ; FLORINA LUICAN (Alba) ; SIBYLLA OARCEA (Boieroaica) ; GEORGEA PREDĂ (Mărioara) ; GH. TOMESCU (Tiadală) ; MIRCEA MUȘĂTESCU (Crainicul) ; MIȘU ANDRIEȘCU (Impăratul) ; VICTOR RADOVICI (Palos) ; GH. GIMĂ (Chimir) ; CICERONE IONESCU (Bute) ; VAL. LEFESCU (Pepelea) ; NICOLAE SIMION (Harap Alb) ; HOREA BENEĂ (Ochiță) ; LUCIAN MUSCUREL (Prislea) ; TUDOR HEICA (Dănilă) ; AURA ANDRIȚOIU (Morărita) ; ANCA ZAMFIRESCU (Drăcușor-Mița) ; ION GH. ARCUDEANU (Păcală) ; ȘERBAN CANTACUZINO (Sârpe-Liliac) ; ION ENACHE (Ion) ; ION BORȚEA (Păpușar).

Mugur Arvunescu (Făt-Frumos) și Daniela Anencov (Ileana)

Gheorghe Vrinceanu (Nicoară) și Florina Luican (Alba)

pune în circuit activ ideea consubstanțialității basmului românesc și a principiilor etice fundamentale. Pe linia unor iluștri înaintași ce se revendică, toți, de la marele povestitor al cărui nume onorează însuși frontispiciul teatrului pentru copii, Alecu Popovici reunește la un picnic dramatic, mai mult decât agreabil, numeroase și celebre personaje din mitologia noastră, cu intenția mărturisită de a ne reaminti tot atâtea ipostazieri populare ale Frumosului, Binelui, Ade-vărului, Dreptății. Povestile — enunță programatic autorul — nu formează o arhivă și cu atât mai puțin o necropolă în care să pășești stinjenit și cu gîndul de a ieși cît mai grabnic afară. Povestile „ne vin într-ajutor”, cu alte cuvinte înțelepciunea anonimă concentrată și distilată în happening-ul miraculos ni se oferă ca vaste resurse interioare în diversitatea existenței reale. Dacă peri-petiile ca atare rămîn în domeniul ficțiunii pure, potrivite zmeilor, dracilor și altor figuranți tradiționali din fantasticul carpato-dunărean, în schimb acțiunea solidară a eroilor, uniți în lupta pentru viață și libertatea fan-teziei, pentru dreptul la cîntec și la ris, ne sună familiar ca un ecou al unui perpetuu demers de umanism contemporan.

Spectatorul Povestilor de aur nu este surprins de prezența simultană a lui Vasilache și a lui Harap Alb, a lui Păcală și a lui Pepelea, a lui Prîslea și a lui Făt Frumos, decît mai înainte de a pricepe că înlînirea lor are caracterul, desigur funambulesc, al unei demonstrații în apărarea „profesională” a eposului mitic. Îngroșind parodie, s-ar putea spune că voinicii, isteții și hazlii tuturor povestilor se „sindicalizează” pentru a scoate împreună basmul de sub obroc, dar numaidecît trebuie adusă mențiunea că tonul predominant al piesei lui Alecu Popovici este, de astă dată, unul liric, pe alocuri sfătos, și nu ironic sau amuzat ca în precedentele creații ale fecundului scriitor. Regăsim, pe alocuri, micul cuplet spumos și invitația la complicitatea publicului, dar hazul e difuzat cu un spirit mai parcimonios, iar partiturile comice ale cuplurilor Vasilache-Mărioara și Păcală-Tindală sînt „trimiteri” la versiunile originale, cu un folos discutabil pentru economia dramatică a textului. Fertila rămîne însă, în orice caz, poetica idee a mobilizării povestilor, ea polemizînd cu accepția unui fond pasiv, neutral, de aventuri imaginare consumate definitiv în primul deceniu de viață conștientă.

Plastica spectacolului de pe scena Teatrului „Ion Creangă” este o reușită inseparabilă de această coordonată. În regia lui Ion Cojar și scenografia Elenei Simirad-Munteanu am urmărit o transpunere viu colorată a lumii de vrajă, cu ritmuri de joc în general alerte, rareori pîndite de sincopă sau supralicitare. O metaforă cromatică fericită, covorul pestrîț alcătuit din multe, mărunte, nenumărate flori de cîmp, preface planul ușor înclinat într-o aparență a unui plai carpatin în plină primă-

vară, dar hiperbolizat, ca unul care înfringe atît intemperii, cît și uitarea sau moartea. Sub un astfel de covor vibrînd nu numai de gingășia fiecărei corole în parte, ci și de beția ochilor amețiți ca efect al profuziunii, se simte muntele. Cînd unul dintre eroi, Prislea, cade străpuns de un cirac al Căvalerului Negru, sugestia eternizării o dă același covor multicolor în faldurile căruia dispăre cel răpus. Cai falnici, individualizați cu umor, bat cu copite nerăbdătoare în stănoagele unui grajd princiar, pentru ca în a doua parte a piesei un număr egal de balauri placizi să ia loc în boxele de pivniță unde îi crește întunecatul lor stăpîn. Decorul, redus la un circular zăbrelit, mizează așadar masiv pe imaginația publicului, ceea ce se acordă perfect cu orice poveste care se respectă. Vizualizarea s-a lovit de probleme mai complicate în cazul costumelor, unde soluția aleasă este, de fapt, dicotomică: veșminte țărănești de-abia stilizate pentru eroii basmului dintotdeauna, pe de o parte, blouson de skai, blue-jeans și alte elemente sportiv-provocatoare pentru echipamentul protagoniștilor malefici, plasați astfel, prin atribute exterioare, în contemporaneitate. Destul de curios, hibridul se dovedește artisticeste viabil, iar explicația nu poate fi străină de ideea de bază a „Poveștilor de aur” — perenitatea valorilor pe care le luăm mereu cu noi, ca pe niște aliați credincioși, spre a ne ajuta să învingem mereu alte conspirații ale întunericului... Compusă și interpretată de Nancy Brandes, muzica înclină spectacolul pe latura sa poetică, prin melopee strălucitor decupate la orga electronică, dar succesele cele mai evidente le-au înregistrat cîteva cîntece intens ritmate, voioase și nesofisticate, cum este cel punctat de baroasele meșterilor fierari pe o nicovală bine temperată! Dansuri sau, mai bine spus, măsuri de dans tratate în maniera baletului mecanic precum și dueluri cu suspens completează mijloacele reunite fără prejudecăți de Ion Cojar, într-o montare al cărei defect major se rezumă la meandre evitabile. Caratele poveștilor de aur trădează și cîteva procente de aliaj...

O distribuție uriașă animă lanțul mult resfirat al filelor de basm, distribuție în care recunoaștem desne multe din talentele adesea afirmate — cu alte prilejuri — ale teatrului: Daniela Anencov, Genoveva Preda, Alexandrina Halic, Florina Luican, Aura Andrițoiu, Romeo Stăvăr, Gheorghe Vrînceanu, Mircea Mușatescu, Lucian Muscurel, Val. Lefescu, Mugur Arvunescu, Șerban Cantacuzino și alții, cărora li s-au adăugat noi prezențe cu relief scenic ca Boris Petroff, Sibylla Oarcea, Constantin Fugașin. Am exagera însă afirmînd că noul spectacol al Teatrului „Creangă” ar aparține actorilor, regizorului, coregrafului sau... scriitorului-director. Tensiunea lui dramatică reală sau virtuală poate fi realizată doar în contact cu publicul, cu sala, cu micii-mari spectatori.

Ștefan Iureș

Teatrul Evreiesc de Stat

TEVIE LĂPTARUL

după Șalom Alehem

Data premierei : 21 martie 1975.

Dramatizarea : BENNO POPLIKER.

Regia : ADRIAN LUPU ; Scenografia : DIANA IOAN POPOV ; Muzica H. MAIOROVICI. Distribuția : SAMUEL FISCHLER (Tevie) ; SEIDY GLUCK și BEATRICE STEINMETZ (Golde) ; LEONIE WALDMAN-ELIAD (Teitl) ; LUCIA MAIER (Have) ; TRICY ABRAHOVICI (Hudl) ; MIHAELA KREUTZER (Beilke) ; RUDY ROSENFELD (Percik) ; MANO RIPPEL (Leizer Volf) ; AVRAM NALMARK (Pedotter) ; BEBE BERCOVICI (Pețitorul) ; SAMY GODRICH (Jandarmul) ; ISAC CASSVAN (Primarul) ; RADU CRISTEA și PETRE DOBRE (Fedea).

Teatrul Evreiesc va împlini, în curînd, 100 de ani de existență, la noi și în lumea întreagă. Echipa de la T.E.S. s-a angajat să cinstească evenimentul, prin a da o nouă viață scenică dramatizării romanului Tevie lăptarul. Reluat, în repetate rînduri, în repertoriul TES-ului, alături de alte scrieri reprezentative ale lui Șalom Alehem, Tevie lăptarul a dobîndit, de fiecare dată, în mod spontan, o largă audiență la public, chiar și la cel mai puțin familiarizat cu limba idiș.

Asemeni altor pagini din tezaurul literar al lumii și al tuturor timpurilor, care în ciuda extremei lor simplități — sau poate tocmai datorită ei — sînt de o inegalabilă frumusețe, și povestea lui Tevie cel necăjit, care îndură nedreptatea și suferința fără să-și piardă tăria sufletească, încrederea în semeni și în viitorul mai bun al omenirii, se relevă peste ani, measemuit de frumoasă în fermecătoarea ei simplitate. Atît timp cît, undeva în lume, un om mai este prigonit, atît timp cît între săraci și bogați nu se poate afla o punte de înțelegere, și cît munca și cinstea omului pașnic sînt batjocorite, Șalom Alehem vine să le trimită prin Tevie al său o rază de speranță, un semn de îmbărbătare. Există în Tevie cel înțelept, în destinul dramatic al acestui gospodar pașnic și prigonit, victimă a prejudecăților și discriminărilor de tot soiul, atîta umanism, atîta poezie, atîta durere, atîta amară filozofie,